

Geografia del litoral

Codi: 101626
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501002 Geografia i Ordenació del territori	OT	3	0
2501002 Geografia i Ordenació del territori	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Francesc Romagosa Casals
Correu electrònic: Francesc.Romagosa@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits per realitzar l'assignatura.

Objectius

L'objectiu del curs és donar els coneixements de base per què l'alumne compregui la complexitat territorial, ambiental i social del sistema litoral i aprengui a analitzar la problemàtica de l'espai litoral de forma integrada i des d'un punt de vista geogràfic.

L'assignatura es divideix en tres parts o blocs: en un primer bloc s'analitza l'espai litoral -en un sentit geogràfic ampli- des del punt de vista físic (formació, dinàmica i morfologia). El segon bloc analitza els principals ecosistemes característics del litoral mediterrani. El tercer bloc tracta de les relacions entre la societat i l'espai litoral (usos, impactes, gestió i planificació). S'inclou una sortida de camp en un tram del litoral català amb l'objectiu de poder veure *in situ* molts dels aspectes tractats a la teoria.

Competències

Geografia i Ordenació del territori

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dominar el coneixement teòric necessari per plantejar problemes geogràfics de manera integrada i combinar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada.
- Identificar les relacions espacials a diferents escales territorials, a través de les relacions entre naturalesa i societat, i a través de la dimensió temporal.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Contrastar i comparar dades geogràfiques rellevants.

2. Distingir les relacions espacials, a diferents escales territorials, a través de les relacions entre naturalesa i societat, en l'àmbit català, espanyol i europeu.
3. Identificar les idees i expressar-les amb correcció lingüística en diverses llengües.
4. Plantejar problemes relacionats amb les principals propostes geogràfiques de divisió del món.

Continguts

1r bloc: Introducció al litoral

1. El sistema litoral
2. La formació i l'evolució del litoral
3. La dinàmica litoral
4. La morfologia del litoral

2n bloc: Ecosistemes i formacions litorals

1. Els ecosistemes submergits
2. Els penya-segats
3. Les platges i els sistemes dunars
4. Els deltes i els estuaris
5. Les zones humides

3r bloc: Litoral i societat

1. Activitats humanes i impactes al litoral
2. El turisme litoral
3. La pesca
4. La legislació i l'administració al litoral
5. Litoral i sostenibilitat: la qualitat ambiental al litoral
6. La gestió integrada del litoral

Metodologia

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les següents activitats:

- Seguiment dels temes tractats en el curs (lectura i estudi dels materials que conformen els apunts de l'assignatura).

- Lectura de llibres i articles com a matèria complementària als apunts (alguns d'ells disponibles al Campus Virtual).

- Sortida de camp de caràcter obligatori, que complementarà els coneixements teòrics dels apunts i serà la base d'un treball pràctic.

- Elaboració de pràctiques i treballs, amb la tutorització del professor.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe presencial	37	1,48	1, 2, 3, 4
Sortida de camp	8	0,32	1, 2, 3

Tipus: Supervisades

Tutories	5	0,2	1, 2, 3
Tipus: Autònomes			
Estudi de la matèria	30	1,2	1, 2, 3, 4
Treball autònom	30	1,2	1, 2, 3

Avaluació

L'**avaluació continuada** de l'assignatura consistirà en: 1) la realització de dos exàmens parcials que avaluaran els coneixements teòrics corresponents als tres blocs temàtics de l'assignatura (que s'hauran de repetir el dia de l'examen final, en cas de treure una nota inferior a 4); i 2) en l'elaboració d'un o diversos treballs de caràcter pràctic, relacionats tant amb la matèria teòrica com amb la sortida de camp.

L'alumne/a que no hagi seguit l'avaluació continuada té dret a presentar-se a l'examen final, la qualificació del qual serà la qualificació final de l'assignatura.

En el cas que l'alumne/a no es presenti a l'examen final, la qualificació final de l'assignatura serà un **No Avaluable**.

La copia o plagi de material, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un delicte que serà sancionat amb un zero a l'activitat. En cas de reincidència es **suspèn**drà tota l'assignatura. Recordem que es considera "còpia" un treball que reproduïx tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital. Vegeu documentació de la UAB sobre "plagi" a: http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen parcial 1	25 %	1,5	0,06	1, 2, 3, 4
Examen parcial 2	25 %	1,5	0,06	1, 2, 3
Treballs pràctics	50 %	37	1,48	1, 2, 3

Bibliografia

- ANTON, S. (2004). "Demanda turística i protecció del litoral: un horitzó possible". *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*, 41: 69-84.
- ARTIGUES, A.A. (2001). "Turismo de espacios litorales e insulares". A: BARRADO, D.A.; CALABUIG, J. (eds.) *Geografía mundial del turismo*. Madrid: Síntesis: 90-122.
- BARRAGÁN, J.M. (2003). *Medio ambiente y desarrollo en áreas litorales: introducción a la planificación y gestión integradas*. Cádiz: Universidad de Cádiz.
- BARRAGÁN, J.M. (2004). *Las áreas litorales de España. Del análisis geográfico a la gestión integrada*. Barcelona: Ariel.

- BARRAGÁN, J.M.; BORJA, F. (2011). "Litorales". A: *Evaluación de los ecosistemas del milenio de España. Conservación de los servicios de los ecosistemas y la biodiversidad para el bienestar humano*. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino - Fundación Biodiversidad: 673-739.
- BIROT, P. (1962). *Tratado de Geografía Física general*. Barcelona: Vicens-Vives.
- BRETON, F. (1996). "El litoral: bases per al planejament i la gestió integrada d'un espai dinàmic i vulnerable". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 45-100. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- BRETON, F.; TRUJILLO, A.J. (2009). "Paisajes litorales". A: BUSQUETS, J.; CORTINA, A. (coords.) *Gestión del paisaje. Manual de protección, gestión y ordenación del paisaje*. Barcelona: Ariel: 111-134.
- BUSQUETS, J. i altres (2003). *Les formes urbanes del litoral català*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- CARTER, R.W.G. (1989). *Coastal environments. An introduction to the Physical, Ecological and Cultural Systems of Coastlines*. London: Academic Press.
- COASTAL MANAGEMENT (publicació periòdica, diversos números).
- CONSELL ASSESSOR PER AL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE (2005). "Litoral". *Informe sobre l'evolució de l'estat del medi ambient a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- CONSORCI EL FAR (coord.) (2006). *Pla Estratègic Litoral de la Regió Metropolitana de Barcelona*. Barcelona: Associació Pla estratègic litoral.
- DAY, T. (1999). *Oceans*. Chicago: Fitzroy Dearborn Publishers.
- DD.AA. (2004). *Planificació i gestió integral del litoral. Eines, estratègies i bones pràctiques*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DEMESTRE, M. (1986). "Les diferents comunitats naturals de la Mediterrània". *Quaderns d'Ecologia Aplicada*, 9: 9-41.
- DERRUAU, M. (1978). *Geomorfología*. Barcelona: Ariel.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2005). *Manual de gestió integral del litoral*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2005). *Marc legal del litoral de la província de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2010). *El sistema litoral. Un equilibri feble amenaçat pel canvi climàtic*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DIRECCIÓ GENERAL DE PESCA I AFERS MARÍTIMS (2001). *Les fanerògames marines de la costa catalana*. Barcelona: Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.
- FLOS, J. (ed.) (1985). *L'Oceanografia. Introducció a l'ecologia marina mediterrània*. Quaderns d'ecologia aplicada, 8. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- FOLCH, R. (dir.) (1984-1992). *Història natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vols. 1, 2, 7 i 14.
- EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY (2006). *The changing faces of Europe's coastal areas*. Copenhagen.
- FUNDACIÓ TERRA (2001). "El litoral". *Perspectiva ambiental*, 23.

- GARCÍA, A. (dir.) (1988). *Análisis del litoral español. Diseño de políticas territoriales*. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo.
- GREENPEACE (diversos anys). *Destrucción a toda costa*. Madrid: Greenpeace.
- HASLETT, S.K. (2000). *Coastal systems*. London: Roudledge.
- JOURNAL OF COASTAL CONSERVATION (publicació periòdica, diversos números).
- MARGALEF, R. (1994). *Litorals i oceans*. Enciclopèdia Biosfera, vol. 10. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- MILLENNIUM ECOSYSTEM ASSESSMENT (2005). *Ecosystems and human well-being: Wetlands and water synthesis*. Washington: World Resources Institute.
- MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE (2005). *Hacia una gestión sostenible del litoral español*. Madrid.
- MIRALLES, E. (1999). *Costes baixes sorrenques, territori i societat: cap a una gestió integrada i sostenible dels sistemes de platja*. Memòria de recerca inèdita. Bellaterra: Departament de Geografia - UAB.
- MORENO, A. (1990). *Régimen jurídico del litoral*. Madrid: Tecnos.
- MORENO, I. (2007). *Manejo integral costero. Por una costa más ecológica, productiva y sostenible*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears.
- MULERO, A. (1999). *Introducción al medio ambiente en España*. Barcelona: Ariel.
- MUSEU COMARCAL DEL MARESME (1992). *El Maresme, en viu*. Mataró.
- NONN, H. (1987). *Geografía de los litorales*. Madrid: Akal.
- PARPAL, N. (1996). "Un passeig pel litoral". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 245-289. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- PASKOFF, R. (1994). *Les littoraux. Impact des aménagements sur leur évolution*. Paris: Masson.
- PIÈ, R. (1985). "De las cartas de concesiones de usos de la playa a los planes de ordenación del litoral. La costa catalana". *Estudios Territoriales*, 18: 109-138.
- PINTÓ, J. (2005). "El paisatge litoral". *Espais*, 50: 66-77.
- RIBA, O. (1993). "Dinàmica de les costes i actuació antròpica". *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 36: 229-247.
- ROMAGOSA, F. (2000). *Zones humides, societat i medi ambient. Les zones humides de Catalunya*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la UAB.
- ROMAGOSA, F. (ed.) (2016). *La governança i la gestió integrada del litoral a Catalunya*. Bellaterra: Grup de Recerca Interfase, UAB.
- ROS, J. (2001). *Vora el mar broix. Problemàtica ambiental del litoral mediterrani*. Barcelona: Empúries.
- ROS, J.; SERRA, J. (1996). "Ecosistemes i dinàmica litoral". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 5-43.
- ROSSELLÓ, V.M. i altres (1998). *Manual de geografia física*. València: Universitat de València.
- SALVÀ TOMÀS, P. (1992). "La Mar Catalana". A: CARRERAS, C. (dir.). *Geografia General dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vol. 1: El clima i el relleu: 111-160.
- SANJAUME, E. (1992). "Lescostes". A: CARRERAS, C. (dir.). *Geografia General dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vol. 1: El clima i el relleu: 161-211.

- SANJAUME, E.; MATEU, J.F. (eds.) (2005). *Geomorfologia litoral i Quaternari*. València: Publicacions de la Universitat de València.
- SERRA, J.; ROCA, E. (2004). "El litoral: naturalesa domada?". *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*, 41: 25-38.
- STRAHLER, A.N.; STRAHLER, A.H. (1989). *Geografía física*. Barcelona: Omega.
- SUÁREZ DE VIVERO, J.L. (2001). *Los océanos. Medio ambiente, recursos y políticas marinas*. Barcelona: Ed. del Serbal.
- SUÁREZ DE VIVERO, J.L. (2007). *Atlas de la Europa marítima*. Barcelona: Ediciones del Serbal.
- TARBUCK, E.J.; LUTGENS, F.K. (1999). *Ciencias de la Tierra. Una introducción a la geología física*. Madrid: Prentice Hall.
- UNEP; EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY (2000). *Estat i pressions del medi marí i costaner mediterrani*. Barcelona: Departament de Medi Ambient - Generalitat de Catalunya.
- UNEP - MAP (2005). *A sustainable future for the Mediterranean. The Blue Plan's Environment and Development Outlook*. Londres: Earthscan.
- VALLEGA, A. (1999). *Fundamentals of Integrated Coastal Management*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- WWF/ADENA (2002). *El litoral mediterráneo: importancia, diagnóstico y conservación*. Madrid: WWF/Adena.